СТОИМЕН ВОЙВОДА - СТОИМЕН НИКУДИНСКИ

ЕДИН ЗАБРАВЕН ОТ ИСТОРИЯТА И ХОРАТА ГЕРОЙ (1804 – 1853 или 1860)

Между най-симпатичните изкупителни жертви за свободата на Македония бе и този забравян от историята, но славен от населението герой – Стоимен войвода, роден в с. Никудин (Мелнишко) на 1804 год. от родители българи. През 1826 год., двадесет и две годишен юноша, се сгодява за Станка Начова, която е първата хубавица в селото.

Същата година с една поклонническа дружина, съставена от мъже, жени и деца ходи в Рилския манастир на поклонение. По това време противниците му, с турците наедно, заповядват на бащата на годеницата му да не я дава на Стоимена, защото в противен случай ще го убият. Бащата, под натиска на страха, отказва да му я даде, затова Стоимен събира неколцина свои другари, отиват у дома й, взимат я и отиват в с. Сушица (Джумайско) да живеят. Турчина, който искал да я вземе, убиват в селото. Но понеже не се задоволява само с това убийство, Стоимен събира дружина и излиза зиме и лете по гората да живее хайдушки живот и да отмъщава на противниците си.

През 1850 год. забягва и Ильо Марков от с. Берово и става пандурин в Рилския манастир, а същевременно и укривател на страшния войвода, който по негова препоръка също е назначен за пандурин в манастира.

През същата година една турска чета напада манастира и иска 100 000 гроша от игумена, но двамата храбри пандури причакват грабителите в местността „Шипочен“ (в манастирската гора) и избиват всички. Вследствие на това Стоимен и Ильо не могат да останат повече в манастира, затова събират чета, в която влизат и следните лица: Китан от с. Бистрица, Ташко от с. Сърбиново, Стоян Ливадишлията, Хайката, Георги Грънчаря от с. Берово, Иван Симидчията от с. Бодинарци, Канлията Петър от с. Хаджи Беклик, Чолак Дончо от с. Добри лаки (Мелнишко), Милуш Цомпов от с. Раздол и Бенгюза Георги.

Стоимен войвода с тази чета започва открито да кръстосва планините. Хайдушкия си живот прекарва заедно с жена си по гората, яздейки на коне тя и той. Отиват от село в село и карат селяните да се въоръжават за в случай, че нападнат турците някое от селата, да могат да му идат на помощ. Затова го и почитат селяните.

През 1853 год. между Илю Марков и Стоимен войвода има хър-мър, защото Илю иска да бъде главатар, а Стоимен не му отстъпва, пък и дружината не се съгласява.

1.Георги Грънчаря и Иван Симидчията са убити на моста в центъра на с. Берово

2.Чолак Дончо е убит в Солун през 1854 год.

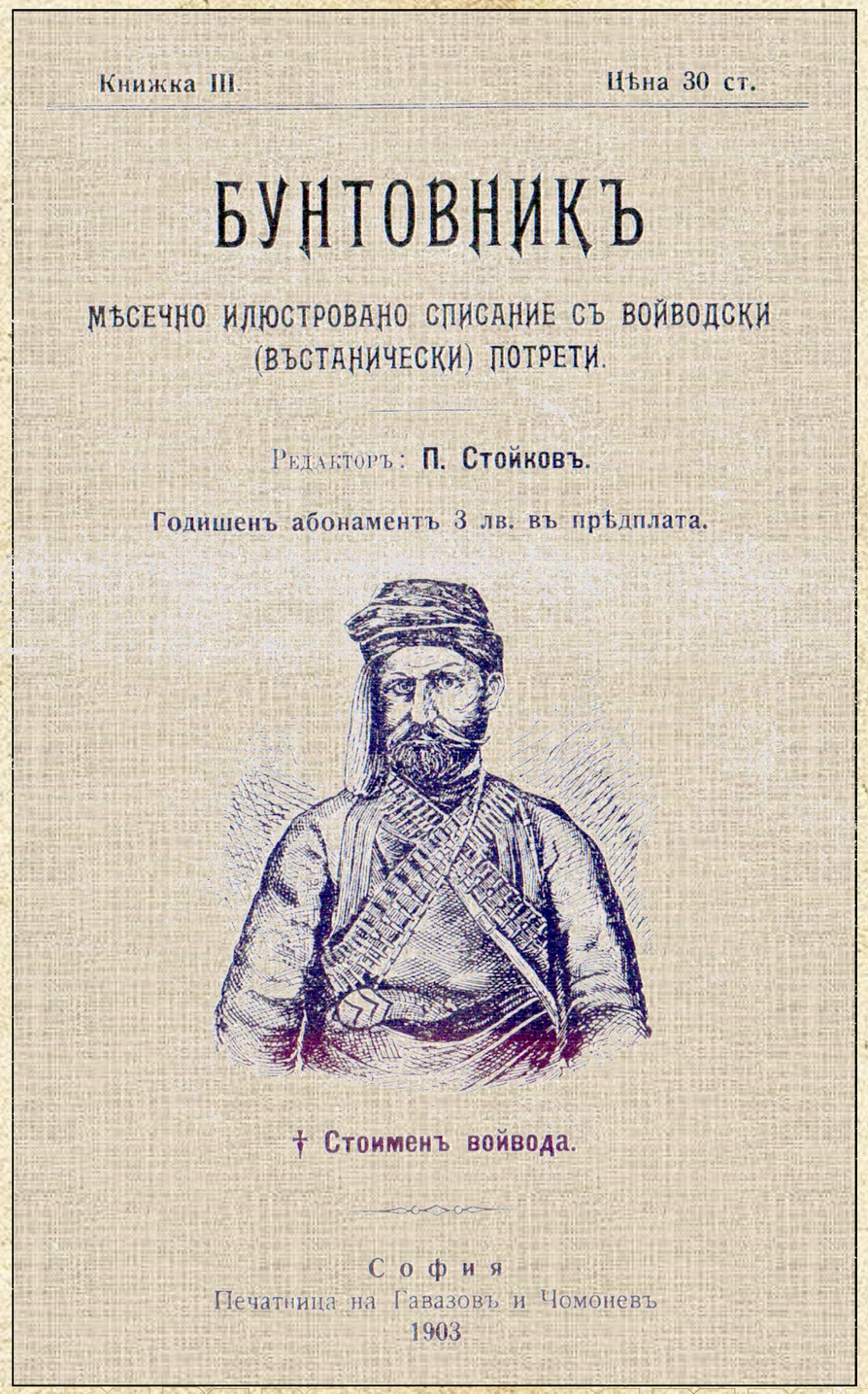

Книжка III. Цѣна 30 ст.

БУНТОВНИКЪ

МѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАНО СПИСАНИЕ СЪ ВОЙВОДСКИ (ВЪСТАНИЧЕСКИ) ПОТРЕТИ.

Редакторъ: П. Стойковъ.

Годишенъ абонаментъ 3 лв. въ прѣдплата.

† Стоименъ войвода.

София
Печатница на Гавазовъ и Чомоневъ
1903

"Такива мъже като Стоимена сега са редки, ба кажи ги и няма, казваше ми дядо Ильо в 1892 г.",

пише Филип Симидов („Ильо войвода - Поборник опълченец“, 1898, No 3, с. 10).

През същата година Стоимен оставя жена си в Сушица и тръгват с дружината за с. Яково (Петричко) да ловят някой си турчин. Преди да пристигнат, над самото село, Стоимен отива при един българин, който оре на нивата си, да иска хляб, но неизвестно откъде един куршум пронизва Стоимена през гърба, и той пада на място мъртъв. В същото време се излива силен дъжд и се стича силен порой, който повлича геройската снага на войводата. Както се разчува по-късно, това наводнение е повлякло всички мостове в Серско, а на мястото където пада убит Стоимен войвода, било изкопано от пороя дере - дълбоко колкото едно минаре.

След гибелта на Стоимен, Ильо Марков повежда четата към Пирин планина, но там се скарват помежду си, понеже обвиняват Ильо за убиец на Стоимен. Затова Ильо взема неколцина от четниците със себе си и заминава за Сърбия, а другите остават под главатарството на Хайка войвода.

Не след дълго време всичките Стоименови другари стават войводи.

Стоимен войвода е цар на Беласица, Огражден и Малешевска планина, обикаля с четата си и из Пирин и Рила. Страх, както се казва, не знае и яздейки на коне заедно с жена си, кръстосва с дружината си планините и гони народните душмани.

Когато пада убит, жена му е в с. Сушица.

Бележки

В „Записки на Христо Н. Македонски 1852 – 1857“, редактирани от журналиста Юрдан Иванов и отпечатани през 1896 г. (т.е. 7 години преди списание „Бунтовник“), също пише, че Стоимен войвода е загинал край с. Яково, но в сражение с турска потеря през 1860 г.

Този текст е публикуван в списание „Бунтовник“ с редактор Петър Стойков – книжка 3, през 1903 г. По съвременния български правопис го редактира Емил Костадинов.